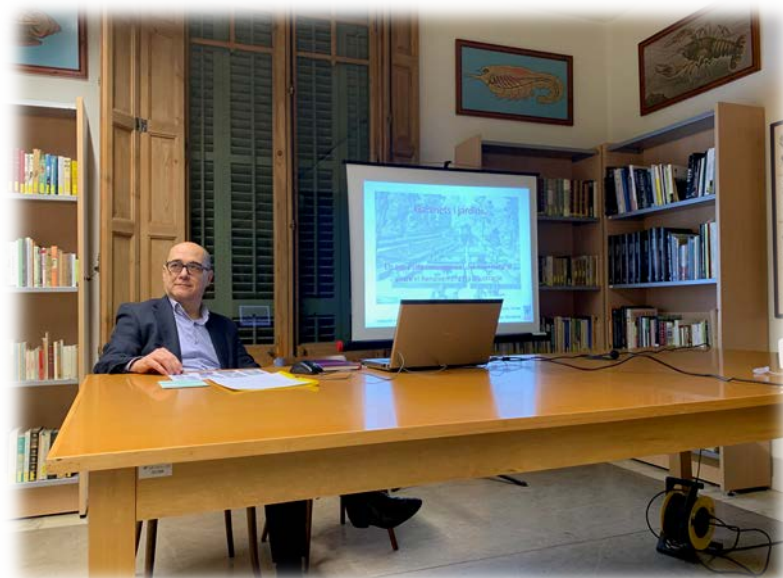

Entre aus del paradís i rinoceronts, espais de coneixement del món natural en el Renaixement i la Il·lustració

per Júlia Massó

7 de novembre del 2019, Granollers. Entrem al Museu de Ciències Naturals de Granollers. La conferència és a la *Biblioteca i aula d'estudi Antoni Joch i Cuspinera* que des de les darreres guies i manuals de camp fins a llibres d'ornitologia del segle XVI, passant pels llibres de referència bàsica de l'estudi científic de la natura, és constituïda per més de 8000 volums. Les ciències naturals es tracten des de diferents punts de vista, grups taxonòmics, àmbits geogràfics i períodes històrics.

I dins de tota aquesta varietat, s'ha de destacar que molts dels volums del fons bibliogràfic provenen d'importants donacions. Una d'elles i la que dona peu a la xerrada, de José Pardo Tomàs, del IMF-CSIC, és la col·lecció del bibliòfil i col·leccionista Frederic Travé i Alfonso, especialitzada en ornitologia i jardineria.

Fotografia 1. Pepe Pardo a punt de començar la xerrada.

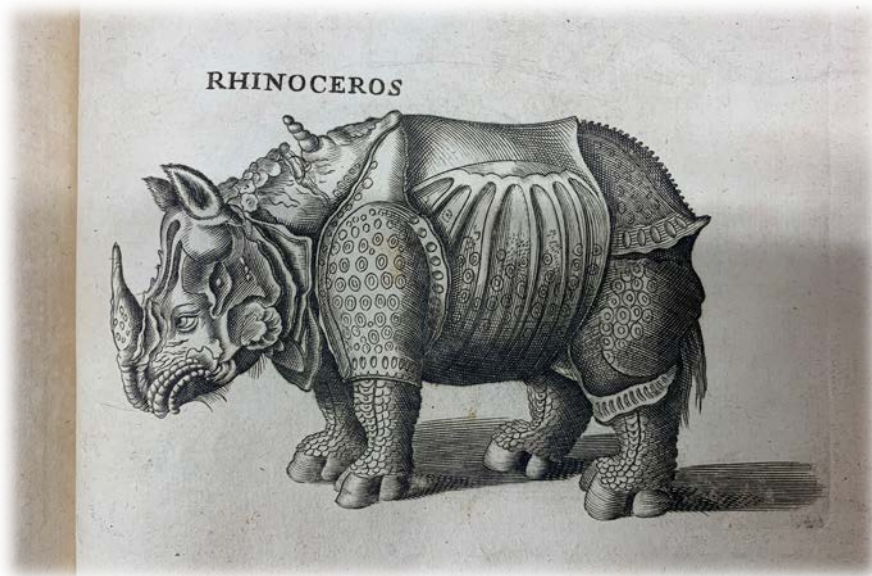
Pepe Pardo, arran de l'existència d'un dels pocs exemplars dels llibres *Ornithologie*, d'Ulisse Aldrovandi i *Historia Naturalis de Avibus*, de Johannes Jonstonus (<http://www.museugranollersciencies.org/es/blog/una-joia-de-lornitologia/>), que formaven part de la col·lecció de Travé, aprofita per explicar els espais de coneixement del món natural entre el Renaixement i la Il·lustració mitjançant els gabinets de curiositats i jardins botànics. D'aquesta manera, utilitzant la història de la ciència com a eina, ens dibuixa un context necessari per entendre la importància d'aquest patrimoni.

Fotografia 2. Petita exposició a la Biblioteca del Museu de Granollers dels diversos exemplars relacionats amb la xerrada entre els que es trobaven els Ornithologie, d'Ulisse Aldrovandi i Historia Naturalis de Avibus, de Johannes Jonstonus.

En aquesta època, els intercanvis de cartes, gravats, dibuixos, tractats, plantes... eren molt freqüents. Jonstonus copiava i feia circular gravats d'Aldrovandi, recollia històries i llegendes com les aus del paradís, l'au fènix, etc. ja que aquests simbolismes formaven part d'aquesta ciència natural. De fet, aquest intercanvi era l'única manera de comunicar-se entre humanistes, cirurgians, clergat, naturalistes... homes amb diners i propis de l'època. És així com comença el col·leccionisme d'objectes eclèctic i el coneixement esotèric o privat, que constituïen anomenats també els gabinets de curiositats.

Després de parlar de l'origen dels jardins botànics, un concepte molt lligat a aquests gabinets de curiositats, Pepe Pardo fa parada al particular cas del gabinet de curiositats de la família Salvador, situada actualment als jardins botànics de Barcelona, on s'hi troben exemplars de Johannes Jonstonus. En aquest exemplar, trobem el famós gravat del Rinoceront de Dürer, copiat dels llibres d'Aldrovandi que a la vegada és copiat d'altres fonts. Una peça atractiva i amb molta història.

Fotografia 3. Rinoceront de Dürer, gravat de l'Apparatus Biblicus de Bernard Lamy, que també podeu trobar a la Biblioteca del Museu de Ciències Naturals de Granollers.

Un cop s'acaba la xerrada, és inevitable debatre i qüestionar-se posteriorment preguntes relacionades amb el patrimoni d'aquest museu. És interessant pensar en com ha canviat radicalment la manera de comunicar-se amb l'arribada de les noves tecnologies i reflexionar sobre com diferents conceptes s'han anat transformat i adaptant fins als nostres dies. La qüestió subjacent d'aquesta xerrada doncs és: com es protegeix aquest patrimoni davant d'aquests canvis? Com es recuperen les històries que amaguen aquests objectes aïllats i també en el seu conjunt? Qui i com es decideix què se salva o es guarda? Aquell que decideix té la informació necessària per prendre aquesta decisió?

El "leitmotiv" de moltes de les xerrades dutes a terme per la Societat Catalana d'Història de la Ciència i Tècnica plantegen totes aquestes preguntes perquè es reflexioni i dialogui intentant establir un coneixement en comú i d'aquesta manera poder actuar cooperativament.

Fotografia 4. Clausura de l'acte.

Finalment, després del debat, marxem de l'edifici modernista que allotja la biblioteca del Museu. De camí a l'estació, comentem que gràcies a aquesta xerrada, coneixem una mica més sobre la història natural del Renaixement. Pugem al tren direcció Barcelona, a uns 35 minuts de Granollers, tenim la sensació que tot i ser a prop, es desconeix el gran patrimoni d'aquesta ciutat. Són col·loquis i petites activitats com aquestes les que emfatitzen la seva importància i donen a conèixer realitats oblidades.

Aquesta xerrada ha estat possible gràcies a la col·laboració entre la Societat Catalana d'Història de la Ciència i Tècnica i el Museu de Ciències Naturals de Granollers.